

mindre vil kunne bære. Dette troer jeg er Spørgsmaalet; og derpaa troer jeg maa Svaret blive, at allerede et halvt Aar kan være af Bigtighed i denne Henseende. Jeg henvender nu min Opmærksomhed paa den første Deel af Forslaget, og erkjender villig, at eet af de Forslag, som ere optagne i § 2, er mit Barn, det vil sige, jeg har først bragt det paa Dm tale, skjøndt vistnok Mange forud have tænkt paa det. Det er nemlig det, som gaaer ud paa, at der skal fastsættes en vis Alder, hvor Staten omstøder giver Forælderne Bærgemaal over deres egne Børn; dette anseer jeg for en nødvendig Betingelse i ethvert Land, hvor man vil have borgerlig Frihed. Man sætte Grændsen, hvor man vil, saa maa man dog engang komme til en Aldersgrændse, hvor Forældrene, eller i en mere fremrykket Alder, Børnene i Forbindelse med Forældrene, maae kunne bestemme Børnernes Skjæbne i den Henseende, hvorom her er Tale. Underviisningen, som her er Spørgsmaal om, giver Børnene hverken Mad, Drikke eller Klæder, og dersom Barnet, efter at have faaet Underviisningen, fremstiller sig og siger: For den modtagne Underviisning vil jeg have Mad, Drikke og Klæder, saa viser hele Staten det tilbage og siger: Brug dine Kræfter, dine Hænder og din legemlige Magt. Det er til den legemlige Magt, den store Masse af Samfundet henvises, for at erhverve sit Brød, og den aandelige Udvikling, som skal være den vigtigste for den, udvikler sig i Livet tilligemed den. — Lad os ikke her staae bag ved et Skjærnbrødt og tale, som om vi ikke forstaae hinanden. Hvorfor er det, at man vil have Underviisningen vedligeholdt ud over en vis Tidsgrændse? Er det for den Skrivning, der læres mere? Er det for den Regning, der læres mere? Er det for en Smule Reminiscenser af Historie, Geographie eller deslige? Nei, det er hovedsageligen for Religion underviisningen. Jeg forsætter ikke dennes Værdi; jeg veed, at den er Almuens Philosophi; det er den vigtigste Green af Almueunderviisningen, det skal jeg erkjende; men det er ikke Skolens Hovedhvert at skaffe den. Der er andre Folk i Landet, der lønnes i dette Næmed, lad dem

tage sig af Børnene meget tidligere, end de nu gjøre, saa blive de mere agtede og ansete af dem, og faae en ganske anden Indflydelse paa dem, end Tilfældet nu er. Det er en Hovedfeil, vi i denne Henseende have begaaet, og derfor sige vi bestandig: Vi maae komme til en Modenhedserklæring, en Modenhed, som sparer Præsten for selv at give Religionsunderviisning til dem, som have ringe Fattesevner. Vi skulle ikke tvinge den til en vis Religion, men vi skulle give den Midler til at opvære i Folketirken, og dem faae de der ved, at de tidligere see Folketirkens Bestyrelse syde netop med de Svageste i Landet, for at gjøre dem begribeligt, at denne Underviisning har Værd i Livet, og syde med de Smaa, for at fangse deres Opmærksomhed. Det her foreliggende Forslag vil, som det ærede Medlem sagde, ryste ved Bygningen, men den vil ikke ryste den fæste Deel af Bygningen, den vil ikke ryste Bygningens Grundbold, men den vil ryste et Korttag bort, som man har bygget op derpaa til Frelse for dem, som skulde have taget Sagen med større Alvor, end i Almindelighed er Tilfældet. Om man ikke af anden Grund vilde stemme for denne Lov, saa maa man gjøre det fordi den, uden at gjøre nogen væsentlig Skade, ryster ved den skadelige Deel af en paa et falsk Grundlag stillet Bygning. Ved Mulcysystemet skal man ikke kunne drive Underviisningen frem; hverken Mulcysystemet eller Modenhedssystemet vil være istand dertil. Det, som vil kunne drive Underviisningen frem, er, at man begriber, at i Almueklassen er det, at lære Saa Meget, mere end det, at have lært Mange Lidet, og at de Saa, der have lært Noget, bør bringe Kundskabens Fyde ud i det daglige Liv ved Ordets Magt; men naar den hele Masse kun har lært Lidet, saa er der Ingen, som gjør det. Lad os ikke nægte, at vi Andre, som vide Noget, leve saa lidet med Almuen, at vor Kundskab ikke kan komme dem tildeel. Vi have i altfor mange Aar havt en Søndring imellem Almuen og de andre Folkeklasser, og seet ned paa den med Foragt og Tilfidsfattelse. Det, som er Skyld i, at Almuen ikke veed mere, det er ikke Mangel paa Skoleunderviis-